

Koulujen ja seurakunnan yhteistyö Kuopion tuomiokirkkoseurakunnan alueella

Kuopion tuomiokirkkoseurakunta ja alueen koulut tekevät monipuolista yhteistyötä. Koulut ja seurakunta tukevat lasten ja nuorten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvää elämää.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2016) mukaan perusopetuksen arvopohjana ovat:

- *Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen*
- *Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia*
- *Kulttuurisen moninaisuuden näkeminen rikkautena*
- *Kestävän elämäntavan välttämättömyys*

Kirkon kasvatustyö pohjautuu Meidän kirkko -kasvamme yhdessä -linjaukseen 2015. Sen mukaan kirkon kasvatusta:

- *Perustuu kasteeseen*
- *Lähtee kokonaisvaltaisesta ihmisenäkemyksestä*
- *Suuntautuu tulevaan luomalla toivoa ja rohkaistamalla elämään*
- *Tukee jokaisen osallisuutta ja osallistumista*
- *Rakentaa ihmisarvoa ja turvallisuutta*
- *Tukee kasvua elämänsä eri vaiheissa*

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) arvokasvatuksesta kerrotaan seuraavasti:

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys; globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti.

Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatustähtämyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.¹

¹ http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus

Koulun ja seurakunnan tehtävä

Koulujen tehtävänä on tarjota oppilaille voimassa olevaan opetussuunnitelmaan pohjautuva monipuolinen yleissivistys, joka antaa aineksia myös maailmankatsomukselliseen pohdintaan.

Seurakunta tukee koulujen opetussuunnitelman mukaista opetusta ja kouluyhteisön hyvinvointia. Osa yhteistyöstä on suunnattu evankelis-luterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville, osa kaikille. Kaikissa koulujen ja seurakunnan järjestämissä yhteisissä tilaisuuksissa toimitaan koulujen arvojen ja opetussuunnitelman mukaan.

Tässä sopimuksessa on määritelty Tuomiokirkkoseurakunnan ja alueen koulujen yhteistyön muodot. Yhteistyö on jaoteltu Kirkkohallituksen Kumppanuuden korit -mallin mukaisesti. Malliin voi tutustua myös osoitteessa www.koulujakirkko.evl.fi.

Sopimuksen päivittäminen ja käyttö

Yhteistyösopimuksen sisältö tarkistetaan vuosittain tarvittaessa seurakunnan nuorisotyön ja koulujen seurakuntavastaavien kokouksessa. Päivitetyt sopimukset viedään koulujen rehtoreiden ja seurakunnan kirkkoherran hyväksyttäväksi. Sopimus löytyy Tuomiokirkkoseurakunnan ja koulujen kotisivuilta.

Sekä koulu että seurakunta perehdyttävät työntekijänsä yhteistyösopimuksen mukaiseen toimintaan.

I Yleissivistävä opetus / Opetussuunnitelman mukainen opetus

Ensimmäisessä korissa olevat yhteistyömuodot perustuvat valtakunnalliseen opetussuunnitelman perusteisiin ja paikalliseen opetussuunnitelmaan. Ne ovat uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamattomia eivätkä sisällä uskonnonharjoittamista. Seurakunnan tilat voivat toimia oppimisympäristönä, ja sen edustaja oman alansa asiantuntijana sekä katsomusopetuksen tukijana. Pedagoginen vastuu on opettajalla, joka on läsnä kaikissa tilanteissa. Osa tässä korissa olevista yhteistyömuodoista on suunnattu evankelis-luterilaisessa uskonnonopetuksessa oleville oppilaille, osa kaikille oppilaille. Osallistuminen perustuu siihen, mihin opetussuunnitelman osaan toiminta liittyy.

Yleissivistävään opetukseen kuuluvia yhteistyömuotoja ovat Tuomiokirkkoseurakunnan alueella ovat:

Kirkkoseikkailut 3. luokkalaisille

Kirkkoseikkailu on Tuomiokirkkoseurakunnan vuosittain 3.luokkalaisille järjestämä toiminnallinen oppitunti kirkon tiloissa. Oppitunnilla tutustutaan kristillisen kirkon aarteisiin: kasteeseen, ehtoolliseen, rukoukseen, Raamattuun, musiikkiin ja kirkon tiloihin. Seurakunnan työntekijät kertovat siitä, mitä nämä aarteet kirkon itseyttämisessä merkitsevät. Kirkkoseikkailuihin osallistuvat evankelis-luterilaisen uskonnonopetuksen oppilaat tai koko luokka katsomusopetuksesta riippumatta.

Ilo sulle ja mulle –lähetysnäyttely 1. ja 2. luokkalaisille

”Ilo sulle ja mulle” on Suomen Lähetysseuran tuottama oppitunti kehitysyhteistyöstä. Seurakunnan tiloihin rakennetaan safari, joka muodostuu taustakuvasta, isoista nukeista sekä maailmalta tuoduista esineistä. Taustan kuvia seuraten matkustetaan Afrikasta Aasiaan ja Etelä-Amerikkaan. Esittelymatkalla tutustutaan eri maiden lasten elämään ja koulun käyntiin tarinoiden kautta. Samalla kerrotaan esineiden käyttötavoista, leikeistä ja peleistä. ”Ilo sulle ja mulle” –näyttelyn sisältö nousee maantiedon opetussuunnitelmasta ja liittyy globaalikasvatukseen sekä kansainväliseen vastuukseen. Näin ollen näyttely sopii kaikille oppilaille riippumatta siitä, mihin katsomusopetukseen he osallistuvat. Näyttelyyn kutsutaan 1. ja 2. luokkalaiset joka toinen vuosi.

Lähetystyöntekijän vierailut

Kouluille voidaan järjestää lähetystyöntekijöiden vierailuja. Lähetystyöntekijöiden vierailut voidaan toteuttaa joko niin, että siihen osallistuvat evankelisluterilaisen uskonnon opetuksessa olevat oppilaat tai kaikki oppilaat.

Oppituntivierailut

Seurakunnan työntekijät vierailevat pyydettyä koululla tai luokat voivat tulla seurakunnan tiloihin. Näitä oppituntivierailuja voidaan tehdä sekä uskonnon- että muiden oppiaineiden tunneilla. Vierailujen ajankohdat sovitaan aina erikseen. Myös sisältö sovitaan tapauskohtaisesti, mutta aina OPS:aan perustuen. Esimerkiksi pappi voi käydä kertomassa papin työstä tai kanttori kanttorin työstä muiden ammatinharjoittajien rinnalla. Tällöin oppitunti sopii kaikille katsomusopetuksesta riippumatta. Uskonnonopetukseen liittyviä teemoja seurakunnan työntekijä voi olla mukana opettamassa ev.lut.uskonnon tunnilla ja valmistelemassa esimerkiksi yhteisiä koulukirkkoja.

Koulukonsertit

Kuopion seurakuntien yhteinen nuorisotyö järjestää aika ajoin konserttikiertueita Kuopion eri kouluissa. Tuomiokirkkoseurakunnan alueella konsertit toteutuvat usein vuorovuosin ala- ja yläkoulun oppilaille. Konserttien teema liittyy ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin tai kirkollisiin aiheisiin ja esiintyjät niissä vaihtelevat. Konsertin ohjelmisto määrittelee sen, osallistuvatko konserttiin kaikki vai pelkästään evankelisluterilaisen uskonnonopetuksen oppilaat. Seurakunta tiedottaa kouluja konsertin sisällöstä hyvissä ajoin, jolloin koulut voivat järjestää muuta ohjelmaa niille oppilaille, jotka eivät osallistu konserttiin.

II Koulun perinteiset juhlat

Toisessa korissa olevat tapahtumat liittyvät kouluvuoden taitekohtiin, esimerkiksi jouluihin ja kevätjuhliin. Seurakunnan edustaja voi olla tilaisuudessa vieraana ja tuoda seurakunnan tervehdyksen. Tilaisuudet eivät sisällä uskonnonharjoittamista. Opetushallituksen ohjeen mukaan niissä voidaan kuitenkin laulaa yksittäisiä suomalaisen kulttuuriperimään kuuluvia virsiä. Tilaisuuksissa huolehditaan siitä, että kaikkien oppilaiden ja läsnäolijoiden ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapautta kunnioitetaan.

Tähän koriin kuuluvia yhteistyömuotoja Tuomiokirkkoseurakunnassa ovat:

Pikkujoulut 1. luokkalaisille

1.luokkia kutsutaan joka vuosi toiminnallisiin pikkujouluihin seurakunnan tiloihin. Pikkujoulut järjestetään yleensä viimeisellä viikolla ennen joululomaa ja niihin voivat osallistua joko evankelisluterilaisen uskonnon opetuksessa olevat tai kaikki katsomusopetuksesta riippumatta.

Koulujen juhlat ja tilaisuudet

Koulut voivat kutsua seurakunnan edustajan juhliinsa ja muihin tilaisuuksiin. Seurakunnan edustaja voi pyydettyä pitää esimerkiksi puheen, joka on suunnattu kaikille läsnäolijoille katsomuksesta riippumatta. Koulut voivat sovittaessa pitää juhlia myös kirkon tai seurakunnan tiloissa. Tilojen vuokranmaksusta sovitaan tapauskohtaisesti silloin, kun kirkkotilaa varataan.

III Uskonnolliset tilaisuudet

Kolmannessa korissa olevat tilaisuudet ovat uskonnonharjoittamista positiivisen uskonnonvapauden nojalla.

Huoltaja ilmoittaa oppilasilmoituksessa oppilaan osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin keskusteltuaan oppilaan kanssa ja kunnioittaen oppilaan näkemystä. Pysyvän ilmoituksen osalta huoltajalla ja oppilaalla huoltajan kanssa keskusteluaan on oikeus muuttaa kantaansa, jonka huoltaja ilmoittaa koululle. Lisäksi osallistumisesta voi ilmoittaa tapauskohtaisesti.

Uskonnollisista tilaisuuksista sekä vaihtoehtoisesta ohjelmasta tiedotetaan ajoissa koteihin.

Koulukirkot ja virsituokiot

Tuomiokirkkoseurakunta tarjoaa kouluille kolme-neljä koululaisjumalanpalvelusta vuodessa: syys-, joul-, pääsiäis- ja kevätkirkon. Nämä sovitaan sekä syys- että kevätkaudella järjestettävässä koulujen ja seurakunnan yhteistyöpalaverissa, ns. yhdysopettajien kokouksessa. Koululaisjumalanpalveluksia suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä koulujen kanssa ja ne järjestetään joko Tuomiokirkossa tai koulun salissa. Kanttori voi käydä antamassa virsiopetusta ennen koulukirkkoja.

Päivänavaukset salissa

Tuomiokirkkoseurakunta voi sovitusti pitää Snellmanin koululla ja Steinerkoululla salipäivänavauksia. Päivänavauksista sovitaan yhdysopettajien kanssa. Sisällöltään päivänavaukset käsittelevät muun muassa kirkkovuotta, kristinuskon perusteemoja ja lähimmäisenä elämistä. Aamunavaukset kestävät enintään 20 minuuttia. Salipäivänavausten kohdalla koulu järjestää uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumattomille oppilaille vaihtoehtoisen tilaisuuden tai muuta ohjelmaa. Viime vuosina salipäivänavauksia ei ole pidetty.

IV Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

Neljännessä korissa oleva yhteistyö on tarkoitettu koko kouluyhteisön hyväksi. Seurakunta on tukemassa koulujen yhteisöllisyyttä ja tekee ennaltaehkäisevää oppilashuoltotyötä. Tilaisuudet eivät sisällä uskonnonharjoittamista vaan soveltuvat kaikille katsomuksesta riippumatta.

Rippikouluinfo 8. luokkalaisille

Syys-lokakuussa Steinerkoululla käydään pitämässä 8. luokkalaisille info rippikouluun ilmoittautumisesta. Tilaisuus järjestetään joko luokkakohtaisesti tai salissa koko ikäryhmälle kerrallaan osana uskonnonopetusta. Kuten rippikouluihin, myös rippikouluinfoihin ovat tervetulleita kaikki katsomuksesta riippumatta huoltajan luvalla.

Kerhot ja kerhoesitteiden jakaminen

Seurakunta järjestää viikoittain alakouluikäisten kerhoja kouluvuoden aikana. Kerhot toteutuvat sekä osana koululaisten iltapäivätoimintaa että iltaiikoihin sijoittuvana harrastuksena. Tyypillisiä kerhoja ovat kokkikerhot ja liikuntakerhot. Osa kerhoista toteutetaan koulujen tiloissa. Kerhot ovat maksuttomia ja niihin voivat osallistua kaikki halukkaat katsomuksesta riippumatta. Kerhojen tarkoituksena on tukea lasten kasvua ja sosiaalisia taitoja sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Kerhot ovat yksi harrastus muiden joukossa. Poikkeuksena muihin neljännen korin yhteistyön muotoihin kerhot sisältävät pienen hartaushetken, joka liittyy kirkkovuoden ajankohtaan tai muuhun ajankohtaiseen teemaan.

Esitteitä kerhoista jaetaan kouluilla syys- ja kevätlukukauden alussa niille oppilaille, jotka esitteen haluavat tai ilmoitustaululla.

Välituntitoiminta

Seurakunnan työntekijät voivat sovitusti tulla kouluille pitämään välituntitoimintaa, joka on avointa kaikille oppilaille.

Tuki kriisitilanteissa

Seurakunta voi tukea koulua kriiseissä, esimerkiksi onnettomuuden tapahduttua, yhdessä etukäteen sovitulla tavalla. Kullakin koululla on oma kriisisuunnitelma, johon nimetään seurakunnan työntekijä yhteyshenkilöksi. Kriisin sattuessa koulut tietävät keneen ottavat yhteyttä.

Muut yhteistyön muodot

Tässä sopimuksessa mainittujen yhteistyömuotojen lisäksi seurakunta voi tarjota kouluille muuta yhteistyötä, esimerkiksi erilaisia projekteja. Tällaisista yhteistyömuodoista ja niiden sisällöstä sovitaan hyvissä ajoin etukäteen.

Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Yhteistyömuodot tarkastetaan vuosittain syyskuussa pidettävässä yhdysopettajien kokouksessa. Sopimus päivitetään Kuopion tuomiokirkkoseurakunnan ja koulujen yhteistyönä.

Kuopiossa elokuussa 2025

Laura Tanskanen

Kuopion tuomiokirkkoseurakunnan kouluyhteistyöstä vastaava pappi

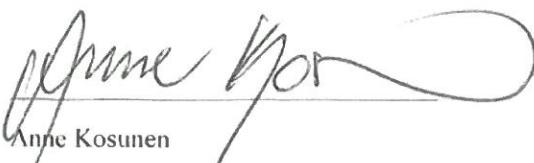

RISTO VOUTILAINEN

Kuopion tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherra

Riikka Karttunen

Snellmanin koulun rehtori

Anne Kosunen
Kuopion steinerkoulu/Virkkulan rehtori